

tæt på

FAMILIE- & BESKÆFTIGELSESFORVALTNINGEN

MARTS · NR. 1 · 2011

: PERSONALEBLAD :

Sundhedsplejens arbejde med fremmede kulturer

Læs side 8, 9 og 10

JO, MÆND PASSER SKAM BØRN

Læs side 12

DAGTILBUDSLEDERE SOM SPYDSPIDS

Læs side 16 og 17

AALBORG
KOMMUNE

Af Christian Brinck, ceb-fb@aalborg.dk · Foto: Lena Rønsholdt, lr-fb@aalborg.dk

Respektfuld nysgerrighed er nøglen til god sundhedspleje

Småbørnssundhedsplejerskerne besøger familier i deres hjem, når de har fået en nyfødt. Sundhedsplejerskerne sikrer, at forældre får en tryk start med barnet. Alle familier kan få besøg af sundhedsplejersken. Det indebærer særlige udfordringer, når familien har en anden baggrund end dansk.

Respektfuld nysgerrighed

Omkring 10 procent af de familier, Annette Høygaard-Jørgensen besøger, har en udenlandsk baggrund – cirka 12 familier fra bl.a. Burma, Tunesien, Somalia og Irak. Deres religiøse og kulturelle bagage er anderledes, end den danske børnefamilier slæber rundt med, og det kan gøre det vanskeligere, når sundhedsplejersken skal skønne, hvad der i en konkret situation skal siges og gøres, fordi (danske) normer ikke altid har samme vægt.

"Han er godt nok blevet stor, siden jeg så ham sidst," udbryder sundhedsplejerske Annette Høygaard-Jørgensen. Hun er på besøg hos en muslimsk familie i Skalborg. Hun skal undersøge udviklingen af deres lille dreng på knap seks måneder. "9,5 kilo," konstaterer hun, da hun har haft drengen, der har tunesiske rødder, op og vugge i bismervægten.

Bismervægten er en fast ingrediens i sundhedsplejerskernes udrustning, når de besøger familierne. Målebåndet er en anden del af kerneudrustningen. Dét jonglerer Annette Høygaard-Jørgensen behændigt med, da hun måler drengens højde og omkredsen af hans hoved. Han vokser normalt. Alle tallene noterer hun ned. Hun vender drengen rundt, så han ligger på maven. Også det klarer han fint. "Hvor løfter han hovedet flot," bemærker Annette Høygaard-Jørgensen.

Så går Annette Høygaard-Jørgensen over til at fortælle forældrene om skemad, og hun spørger ind til amningen. Faren har boet og arbejdet flere år i Danmark, så han er dygtig til dansk, og han oversætter budskaberne for sin noget yngre kone. Det er ikke længe siden, at hun kom hertil fra Tunesien. Derfor er hun ikke stærk til det danske. Endnu. Der gøres nemlig meget for at sikre, at hun bliver godt integreret i Danmark, forsikrer faren.

Begge forældre smiler og nikker, og faren stiller spørgsmål om deres søns mad til Annette Høygaard-Jørgensen. Forældrene er glade. Deres dreng er kernesund.

"Jeg møder dem med respektfuld nysgerrighed," betoner Annette Høygaard-Jørgensen.

Det betyder, at hun sætter sig ind i, hvad det er for nogle mennesker, hun sidder over for. Det handler om at se, høre, fornemme, føle. Sundhedsplejerskens sanser skal simpelthen stritte i retning af hele familien.

"Jeg spørger ind, hører deres historie, de vil jo gerne fortælle; jeg viser dem, at jeg vil dem, og at jeg har forstået dem og deres unikke situation," forklarer hun.

Annette Høygaard-Jørgensen tilføjer, at arbejdet med de krigstraumatiserede familier er en stor udfordring, der ofte kræver et tæt samarbejde med familiegruppen.

Barnets rolle

Hun tilføjer, at det er fagligt udfordrende, udviklende og tilfredsstillende at arbejde med de udenlandske familier, fordi der skal skønnes på en anden måde, fordi familierne opfører sig anderledes over for deres børn.

For eksempel kan man træde ind i hjemmet hos en udenlandsk familie og tænke: 'Hvor er barnet?'; hvorefter moren kommer med barnet inde fra soveværelset. Hos danske familier står skråstolen måske inde i stuen, mens legetæppet ligger bredt ud foran fjernsynet, og hele huset er proppet med børnegrej. Omvendt kan nybagte udenlandske forældre have mere erfaring med børnepasning end nybagte danske forældre.

"De har en anden måde at have børn på, og de har andre ritualer, fx bevæger mødre sig mindre rundt i samfundet end danske mødre. Jeg skal støtte dem i, at de er gode forældre. De skal rette ryggen, når jeg går derfra og tænke: 'at det her kan vi bare'.

Sproglig behændighed

I Nørresundby arbejder den erfarne sundhedsplejerske, Birgit Damborg. Det har hun gjort siden 1986. De udenlandske familier, hun besøger, kommer fra Somalia, Irak, Iran, Afghanistan, Libanon, Sri Lanka og Tyrkiet. Hun fortæller, at en vigtig opgave er at gøre familierne opmærksomme på sundhedsplejerskens tilbud: Ofte kender de slet ikke til denne funktion fra deres hjemlande.

Og så skal sundhedsplejerskerne kravle rigtigt hen over den sproglige barriere.

"Jeg skal være omhyggelig med mit ordvalg, ellers risikerer jeg, at de misforstår. Det er vigtigt i dialogen at give tid til at lytte til familiernes

egne erfaringer fra deres kultur," siger hun og tilføjer, at hun bruger tolk ved behov.

Dialogen handler også om, at forældrene får tillid til sundhedsplejersken. Det er simpelthen en forudsætning for, at sundhedsplejersken kan give den rette vejledning. Det er også vigtigt, at fædre inddrages, så de får kendskab til sundhedsplejens funktion – og Birgit Damborg har et lille staldtip, hun bruger, så faren kommer naturligt med i samtalen.

"Jeg spørger, om han vil hjælpe med at løfte vægten, og det vil han altid gerne, og så er samtalen i gang og faren inddraget," smiler den erfarne sundhedsplejerske.

Samfundsrolle

Birgit Damborg mener, at sundhedsplejen – der siden 1937 har besøgt familier – udfylder en vigtig samfundsrolle, fordi den rådgiver

Om Sundhedsplejen

- ! Sundhedsplejen rådgiver familier med børn.
- ! Rådgivningen sker over telefon, ved hjemmebesøg og ved planlagte konsultationer og åbent hus.
- ! Det sker også gennem møder for nybagte forældre og via netværk med andre familier med små børn, såkaldte babytræf-grupper.

forældrene om spædbørnens sundhedstilstand og er med til at give familierne en tryk start på livet med et nyt familiemedlem. Og den samfundsrolle er ikke mindre vigtig i forhold til udenlandske familier.

Snarere tværtimod. Udenlandske forældre mangler ofte et netværk i Danmark. Måske frygter de for deres familie i hjemlandet. Samtidig står forældrene ansigt til ansigt med integrationsudfordringerne i Danmark, fx job, sprog og uddannelse – mens de også skal håndtere udfordringen med en nyfødt.

"Og så er det en tryk for forældrene, at jeg kan fortælle dem, at deres barn vokser og udvikler sig," fastslår Birgit Damborg.

'Høj' på job

Både Birgit Damborg og Annette Høygaard-Jørgensen er glade for arbejdet som sundhedsplejersker. De fremhæver, at jobbet rummer selvstændighed og frie rammer til selv at planlægge.

Men det, at de gør en forskel, står stærkt i de to sundhedsplejerskers sind: Følelsen af at de betyder noget for de familier, de besøger – uanset om den er dansk eller udenlandsk.

"Hvis jeg fx rådgiver om et barn, der har problemer med at sove, og jeg næste gang ser, at det virker, ja, så får jeg anerkendelse af familien, og jeg føler, at jeg flytter noget. Det virker, dét jeg gør," siger Annette Høygaard-Jørgensen.

Eller som Berit Damborg udtrykker det: "Jeg kan nogle gange være helt 'høj', når jeg går ud til bilen efter et vellykket hjemmebesøg."

Om udenlandske familier i Sundhedsplejen

I 2009 var der ifølge Familiecentrets sundhedsjournal 82 nybagte mødre i Aalborg Kommune, der er registreret til at tale andet sprog end dansk. I 2008 var det tilsvarende tal 103, og i 2007 var det 93. Tallene giver ikke det fulde overblik, da der fx kan være dansk talende mødre med anden etnisk baggrund end dansk, der ikke er registreret.

Af Christian Brinck, ceb-fb@aalborg.dk

Foto: Lena Rønsholdt, lr-fb@aalborg.dk

Sex og pubertet kan være kildne emner

Hensynet til information. Hensynet til diskretion. Det er dét krydspres, en skolesundhedsplejerske skal navigere i, når emnet er pubertet og sex til skoleelever, der har forskellige normer – det gælder ikke mindst dem med fremmed baggrund.

Kort om skolesundhedsplejen

Sundhedsplejerskerne holder sundhedssamtaler og undersøger bl.a. skolebørnenes syn, højde, og vægt. Det sker i børnehaveklassen, 1., 3., 5., og 7. klasse. Sundhedsplejerskerne tilbyder desuden seksualundervisning til 9. klasserne og klasseoplæg, fx om pubertet, til bl.a. 3. og 5. klasserne. .

"Hvor får man hår henne, når man kommer i puberteten?"

Klassen stivner. Sekundet senere slår uroen ned som en bombe blandt eleverne i 5.klasse på Sønderbro skolen.

Spørgsmålet kommer fra Maria Madsens mund. Den 32-årige sundhedsplejerske kigger ud over klassen, mens hun vender et kridt i hånden.

"På hovedet," prøver en af drengene.

Nogle af eleverne griner, andre roterer på deres stole. Flere har fornemmet, hvor Maria Madsen er på vej hen. Hun taler nemlig om, hvilke ændringer der sker med kroppen, når den kommer i puberteten. Klasselæreren, der har bænket sig nederst i lokalet, tysser på eleverne.

"Man får hår under armene – og ved I, hvor man også får hår henne?" siger den unge sundhedsplejerske: "I skridtet."

"Ad!" udbryder en, andre gemmer hovedet i hænderne eller holder sig for ørerne.

"Det her gider jeg ikke," erklærer en mørklødet elev, der dog bliver siddende.

"Det er fuldstændig normalt," fortsætter Maria Madsen, mens kridtet piber hen over tavlen, og ordet 'mere hår' vokser frem foran klassen. Den unge sundhedsplejerske går uanfægtet videre. Hun når at komme ind på sved, pigens menstruation og drengens pung, inden klokken ringer ud og befrier 5.klasse.

Skepsis i starten

"De var meget urolige i dag. Sådan er det ikke altid," konstaterer Maria Madsen, da hun lukker døren bag os ind til sit kontor.

Anderledes går det, når hun får eleverne ind til de individuelle samtaler og undersøgelser, der foregår flere gange i løbet af elevernes skoletid. Her åbner de sig mere – også de udenlandske elever.

"De kan være skeptiske i starten. Men de finder ud af, at det er ufarligt at komme til undersøgelse, og måske har de set mig på klassen før, så kender de mig, og så åbner de sig mere," forklarer Maria Madsen:

"Der kom fx en somalisk pige med tørklæde ind til mig. Hun spurgte, hvad hun skulle gøre, fordi hun havde haft ubeskyttet sex med sin kæreste."

Eksemplet viser, at unge fra fremmede kulturer kan komme fra hjem, hvor man næsten ikke taler om sex og slet ikke på et detaljeret niveau, men behovet for viden: Det har de stadig.

Skubber til grænser

At børn kommer fra hjem, hvor man er mere tilknapet med hensyn til sex og samliv, skal man respektere, mener Maria Madsen, der dog i samme pulsslag påpeger, at det er hendes opgave som skolesundhedsplejerske at informere eleverne om, hvad der sker med deres krop, når de kommer i puberteten.

"Jeg synes, at det er meget vigtigt for dem at vide en masse om pubertet. De må ikke føle sig mærkelige eller anderledes. Derfor prøver jeg at skubbe lidt til deres grænser, når jeg har fundet dem – sådan som jeg gjorde med dem på klassen i dag. Jeg må prøve mig frem og fornemme, hvor langt jeg kan komme i den konkrete situation," siger Maria Madsen, der også håber, at hendes klasseundervisning kan øge elevernes kendskab – og tillid – til skolesundhedsplejersken, så de er mere åbne ved de individuelle samtaler.

I sidste ende er det børnenes trivsel, det hele handler om. ■